

Moties en toezeggingen zwemvaardigheid

Wettelijk vastleggen kwaliteitseisen zwemdiploma's en -instructeurs

De motie¹ van de leden Van Nispen (SP) en Mohandis (GL-PVDA) roept de regering op om het proces van één normering voor alle zwemdiploma's te blijven ondersteunen. Daarnaast roept deze motie op om wettelijk vast te leggen dat er kwaliteitseisen worden gesteld aan diploma's en instructeurs. Het proces om te komen tot één normering ondersteun ik nog steeds van harte. Dit doe ik door een bijdrage aan de oprichtingskosten van een nieuwe onafhankelijke autoriteit, los van de Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ). Tegelijkertijd ben ik van mening dat het in stand houden van deze nieuw op te richten autoriteit de verantwoordelijkheid van de branche zelf is. Ik verwacht dat deze autoriteit vanaf 2026 actief is.

Met deze nieuwe onafhankelijke autoriteit verwacht ik niet dat het wettelijk vastleggen van kwaliteitseisen benodigd is. Daarnaast heeft de Raad van State eerder over het initiatiefwetsvoorstel dat wettelijke verankering van zwemdiploma's en -instructeurs betrof geadviseerd om het voorstel niet in behandeling te nemen². Met als reden dat "de kwaliteit van het zwemonderwijs in het geding is en de initiatiefnemers hebben niet duidelijk gemaakt waarom het voorstel noodzakelijk is. Ook is niet gebleken dat het voorgestelde keurmerk in combinatie met een erkenningstelsel zal bijdragen aan de oplossing, omdat het mogelijk blijft een eigen zwemdiploma uit te geven". Hiermee beschouw ik de motie van de leden Van Nispen en Mohandis als afgedaan.

Slimme variant schoolzwemmen

De moties^{3,4} van de leden Van Nispen (SP) en Mohandis (GL-PVDA) verzoeken de regering om met een plan te komen om een slimme variant van schoolzwemmen te stimuleren in heel Nederland, waarbij kinderen zonder diploma in groep zes buiten schooltijd alsnog een diploma halen. Samen met mijn collega van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) benoem ik opnieuw dat scholen sinds 1985 geen wettelijke taak hebben in het aanbieden van zwemles.

De keuze om de verantwoordelijkheid van de ouders over te nemen is aan scholen zelf. Aangezien het de vrijheid van scholen is om deze afweging te maken zal de Rijksoverheid scholen niet actief stimuleren om een vorm van schoolzwemmen aan te bieden – al dan niet buiten schooltijd. Dit wordt kracht bijgezet door de focus vanuit het ministerie van OCW op de basisvaardigheden. Dat betekent dat we ook om deze reden kritisch zijn op wat we verder van het onderwijs vragen en waar we hen toe stimuleren.

Eerder is toegezegd in overleg met het ministerie van OCW te onderzoeken welke rol de zogeheten 'natte gymles' kan betekenen in relatie tot schoolzwemmen. Het ministerie van OCW ziet verder geen rol om nader te onderzoeken welke rol de natte gymles kan vervullen.

De motie van de leden Mohandis en Van Nispen roept daarnaast op om te onderzoeken wat er nodig is om het A-diploma als algemene basisvoorziening in te richten zonder financiële drempels. Gezien het feit dat in totaal 94 procent van alle kinderen de basisschool verlaat met één of meer zwemdiploma's schat ik in dat de huidige infrastructuur voldoende toegerust is op de resterende zes procent.

Om in kaart te brengen wat er nodig is om de financiële drempels voor kinderen die opgroeien in armoede weg te nemen, ga ik uit van de volgende gegevens:

- Per kind in het laagste inkomenskwintiel zal ongeveer 720 euro nodig zijn⁵. Dit is het huidige bedrag dat gemiddeld voor een A-diploma gevraagd wordt.
- In 2024 waren er bijna 1,3 miljoen kinderen van 6 tot 12 jaar in Nederland.
- Volgens het CBS⁶ groeiden ongeveer 183.000 kinderen op in armoede (1 op de 7).

¹ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 420.

² <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@140494/w13-23-00356-iii/>

³ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 419.

⁴ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 413.

⁵ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2520071-zwemles-steeds-duurder-experts-vrezen-voor-zwemveiligheid>

⁶ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2023/vooral-kinderen-uit-bijstandsgezinnen-geen-kansrijke-start>

- Één op de drie kinderen uit deze gezinnen haalt geen zwemdiploma.
- Omgerekend hebben ongeveer 60.000 kinderen (6 tot 12 jaar) die in armoede leven geen zwemdiploma.

Om deze kinderen allemaal via de reguliere weg voor het verlaten van de basisschool een zwemdiploma te bieden, zou dat verspreid over 6 jaar in totaal 43 miljoen euro kosten (60.000 x 720 euro). Per jaar zou dit ongeveer 7,2 miljoen euro kosten. Dit zou dan boven op de huidige ondersteuning vanuit het Jeugdfonds Sport en Cultuur voor zwemles van circa 8 miljoen euro komen.

Met bovenstaande aangekondigde ondersteuning en toegelichte berekening beschouw ik beide moties als afgedaan. De toezeggingen uit het Schriftelijk Overleg (SO) Zwemmen in Nederland en overige beleidsontwikkelingen⁷ om met de collega van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te bespreken welke rol de natte gymles kan hebben, beschouw ik hiermee eveneens als afgedaan.

Badwater

In de motie⁸ van de leden Mohandis (GL-PVDA) en Van Nispen (SP) roept uw Kamer mij op om te inventariseren hoeveel zwembaden op dit moment met sluiting worden bedreigd. De Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) heeft in hun reguliere overleg binnen de VSG-regio's navraag gedaan in hoeverre dit het geval is. Deze navraag leert dat zwembaden op dit moment niet tot nauwelijks direct met sluiting bedreigd worden. In de enkele gevallen waar sluiting gepland staat, is nieuwbouw voorzien. Echter, de eventuele sluitingsaantallen zijn geen eerlijke weergave van de zorg die betrekking heeft op onvoldoende badwater, zoals deze uit de motie spreekt. In veel gevallen gaan zwembaden met financiële uitdagingen in eerste instantie over op beperkte(re) openingsstelling om zo op de kosten te besparen. En deze maatregel gaat direct ten koste van het beschikbare badwater. Precieze cijfers van beperkte openstelling zijn op dit moment moeilijk te achterhalen omdat onduidelijk is wat seizoenseffecten zijn, sluiting soms gedeeltelijk kan zijn en ook vanuit historisch perspectief geen duidelijke referentie is.

In de bijlage 16 van deze brief is de infographic *Verandering openbare zwembaden in de periode van 2013 tot 2024*⁹ opgenomen. Daarin beschrijft het Mulier Instituut de ontwikkeling van het aantal zwembaden in ons land over de afgelopen tien jaar. De belangrijkste conclusies zijn:

- In 2024 zijn er 621 openbare zwembaden in Nederland. Dit zijn er 39 minder dan in 2013. In deze periode zijn 66 zwembaden gesloten en 27 nieuwe zwembaden (exclusief herbouw) gerealiseerd.
- In Nederland is de gemiddelde afstand tot een openbaar zwembad 2,6 kilometer in 2024. Dit is vergelijkbaar met 2013. In niet-stedelijke gemeenten is deze afstand toegenomen van 3,7 naar 4,1 kilometer.

Naast de inventarisatie van sluiting van zwembaden en de dreiging hiervan roept de motie eveneens op om gemeentes en provincies te ondersteunen om te voorkomen dat er nog meer zwembaden sluiten. Eerder schreef ik uw Kamer⁹ dat een eventuele gemeentelijke zorgplicht voor een zwembad een plek krijgt in de verkenning naar de kaders van een sport- en bewegewet. Daarnaast schreef mijn ambtsvoorganger uw Kamer in de kamerbrief¹⁰ Zwemmen in Nederland en andere beleidsontwikkelingen dat een zwembadfonds, om gemeenten te ondersteunen bij het openhouden van de zwembaden, mogelijk effectief kan zijn. Maar ook dat een dergelijk fonds risico's met zich mee brengt en dat dit (ruimschoots) buiten de huidige financiële kaders valt.

Op 31 oktober 2025 heb ik uw Kamer het beleidsplan Toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen toegezonden¹¹. Daarin beschrijf ik onder meer de verduurzaming van de sportsector via de Routekaart Verduurzaming Sport. Binnen deze routekaart werk ik – samen met gemeenten, sportorganisaties en kennispartijen – aan een projectplan, specifiek gericht op zwembaden. In dat betreffende projectplan ondersteunen we gemeenten en exploitanten met standaard bouwconcepten,

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 409.

⁸ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 414.

⁹ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 409.

¹⁰ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 402.

¹¹ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 431.

kennisproducten en verdienmodellen om zwembaden toekomstbestendig, betaalbaar en maatschappelijk functioneel te houden. Daarmee koppelt dit projectplan verduurzaming aan gebiedsgerichte kansen zoals klimaatadaptatie, multifunctioneel gebruik en lokale energie-infrastructuur.

Met het onderzoek naar de daadwerkelijke sluiting van zwembaden in de laatste tien jaar, de inventarisatie naar de huidige dreigende sluiting, de (herhaalde) aankondiging dat de zorgplicht voor zwembaden in het traject van een toekomstige sport- en beweegwet wordt meegenomen en mijn toelichting op de plek die zwembaden hebben binnen de Routekaart Verduurzaming Sport, beschouw ik deze motie als afgedaan.

Publiekscommunicatie

Zoals toegezegd in het Schriftelijk Overleg Zwemmen in Nederland en overige beleidsontwikkelingen¹² ben ik het afgelopen jaar in gesprek gebleven met de NRZ om te bespreken hoe voorlichting over zwemveiligheid aan (ouders van) 0- tot 5 jarigen en ouderen vorm krijgt, en dat hierbij cultuursensitieve voorlichting van belang is. In het Nationaal Plan Zwemveiligheid 2025-2028 (NPZ) is één van de vijf thema's (*voorlichting aan ouders van kinderen van 0-5 jaar*). Vooral kwetsbare groepen, zoals tienermoeders en migrantenmoeders, zijn hier expliciet onderdeel van. In dat kader wordt ook de campagne 'Kopje onder gaat geruisloos en snel'¹³ doorontwikkeld. Communicatiemiddelen van deze campagne zijn beschikbaar in tien talen. In hetzelfde NPZ is thema 3 gericht op *Nieuwkomers* en thema 4 op *Ouderen 60+*. In deze thema's werkt de NRZ samen met partners die zicht hebben op deze doelgroepen, zoals het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en het ouderenfonds. Hiermee doe ik beide toezeggingen over publiekscommunicatie af.

¹² Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 409.

¹³ <https://www.veiligheid.nl/themas/kinderveiligheid/campagne/campagne-kopje-onder-gaat-geluidloos-en-snel>